

ਅਰੁਣ ਮੌਗਾ ਜੇ.

ਨਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2010 ਦਾ CWP ਨੰ.17331

27 ਮਈ, 2019

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟ. 226 ਅਤੇ 21—ਆਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਖਤਰਾ—ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਅਵਾਰਡ—ਪੰਜਾਬ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ) ਉਪ-ਕਾਨੂੰਨ—ਧਾਰਾ 9(2)- ਹਰਿਆਣਾ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਮਾਲਕੀ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਬਾਈ-ਲਾਅਜ਼, 1976—ਅਵਾਰਾ ਬਲਦ ਦੇ ਕਹਿਰ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗਾਂ ਨਾਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ- ਉਹ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ-ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਜਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸੀ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਯੂਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ - ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ - ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਲੋੜੇ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ- ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ- ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਮੇਤ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ—ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ- ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ 2,32,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ- ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ—ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਖਤਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ— ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਅ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਅਤੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਵਕੀਲ

ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਗੰਜਾ ਦਾਅਵਾ। ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ, ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ, ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ।

(ਪੈਰਾ 17)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ , ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉੱਪਰੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਨਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਸਫੋਸੀਆ ਅਤੇ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ IQ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ 21.08.2009 ਦੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਅਨੈਕਸਨ ਪੀ-1)।

(ਪੈਰਾ 22)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ , ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। 25.04.2006 ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ (ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਉਪ-ਕਾਨੂੰਨ 2006 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਜ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ ਕਲਾਜ਼ 9 ਦਾ 2 ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

2) ਨਿਜੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਪਸ਼ੂ ਭਲਾਈ ਸੰਸਥਾ (ਐਨੀਮਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ) ਦੁਆਰਾ ਗਲੀਆਂ ਜਾਂ ਸੜਕਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਕੈਟਲ ਪੌਂਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਘੇਰਾ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੈਟਲ ਪੌਂਡ ਜਾਂ ਐਨਕਲੋਜ਼ਰ ਦੀ ਚੌਕ ਦੀ ਕੰਧ ਇੰਨੀ ਉਚਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਨਕਲੋਜ਼ਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਜਾਨਵਰ ਪਾਰ ਜਾਂ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਵੇ।"

(ਪੈਰਾ 23)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ , ਕਲਾਜ਼ 9 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਜਾਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ

ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ / ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨੁਕਸਾਨ

(ਪੈਰਾ 24)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਮੇਰਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਅਵਾਰਾ ਸਾਨੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

(ਪੈਰਾ 25)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਵਾਰਾ ਸਾਨੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਫਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 26)

ਅੱਗੋਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸੀਪਲ (ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਉਪ-ਨਿਯਮ, 2006 ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਮਾਲਕ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਉਪ-ਨਿਯਮ, 1976 ਕ੍ਰਮਵਾਰ।

- i) ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ 'ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ' ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਹਾਈਵੇਅ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਇਸ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
- ii) ਜੇਕਰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਨਵਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਦਫਤਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਮਾਲਕ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਭੇਗਾ ਅਤੇ

ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਕਿ ਜਾਨਵਰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂ ਭਲਾਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਗਲੀਆਂ ਜਾਂ ਸੜਕਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗਲੀ ਜਾਂ ਸੜਕਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਪੌਂਡ ਅਤੇ ਜਾਂ ਘੇਰੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।
- iv) ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ ਕਿ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਸੀਮਾ ਦੇ ਹਰ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੈਟਲ ਪਾਉਂਡ ਜਾਂ ਐਨਕਲੋਜ਼ਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕੈਟਲ ਪਾਉਂਡ ਜਾਂ ਐਨਕਲੋਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਉਚਾਈ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਨਵਰ ਦੀਵਾਰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਹਰ.
- v) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਯੂਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਜਾਂ ਮੇਅਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਕੌਂਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਯੂਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮਿਊਂਸਪਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੈਟਲ ਪਾਉਂਡ ਜਾਂ ਐਨਕਲੋਜ਼ਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।
- vi) ਕਿਸੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਛੂਤ ਜਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਬਿਮਾਰੀ (ਜਿਵੇਂ ਰੋਬੀਜ਼) ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜਾਨਵਰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ 14 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਪੈਰਾ 36)

ਜੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਗਿੱਲ, ਸਾਲਿਸਟਰ
ਗੌਰਵ ਧੀਰ, ਐਮੀਕਸ ਕਰੀਏ।
ਅਨੁਰਾਗ ਅਰੋੜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਅੰਬਿਕਾ ਸੂਦ, ਡੀਏਜੀ, ਪੰਜਾਬ।
ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਵਸ਼ਿਸ਼ਠ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਹਰਿਆਣਾ।

(Arun Monga, J.)
ਰਾਜਨ ਸੋਨੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਅਸ਼ੀਸ਼ ਵਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਲਈ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਯੂਟੀ ਲਈ।

ਅਰੁਣ ਮੌਗਾ, ਜੇ. ਜੁਥਾਨੀ

(1) ਅਵਾਰਾ ਸਾਨੂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਅਵਾਰਾ ਸਾਨੂ ਦੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਸਬੰਧੀ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਸੰਗਰੂਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਵਾਰਾ ਸਾਨੂ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲਦੇ ਹੋਏ ਆਖਰਕਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੈਂਡਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀੜਤ ਨੇ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ, ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਜੇ, 21.09.2007 ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਵਾਰਾ ਸਾਨੂ ਨਾਲ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਘਟੇ ਆਈਕਿਊ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਨਾਲ 90% ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਟਿਆਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਜਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਦਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ 21.08.2009 ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਅੰਕੜਾ P-1)।

(3) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕਰੀਬ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੱਕ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਸਰਜਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪਈ। ਉਸਨੇ ਮਿਤੀ 02.03.2010 (ਅਨੈਕਸ਼ਨ ਪੀ-20) ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸਾਧਕ ਅਫਸਰ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ, ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ 26.05.2006 ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ (ਅਨੈਕਸ਼ਨ ਪੀ-17) ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੋਰ ਸਰਜਰੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 06.05.2010 (ਅਨੈਕਚਰ ਪੀ-21) ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਫੰਡ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(4) ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਉਸਨੇ 11.06.2010 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-22) ਨੂੰ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ, ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ.

(5) 15.11.2011 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੁ. 1,00,000/- ਅਸਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੈ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇੰਟਰ-ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ 'ਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

2012 ਦੇ ਐਲਪੀਏ ਨੰਬਰ 316 ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭਾਵ ਵਿਜੇ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਐਲਆਰਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ।

(6) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਆਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 17.07.2017 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਥਾਨਕ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਧੀਰ ਨੂੰ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 09.08.2017 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕੈਟਲ ਪੌਂਡ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ।

(7) ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮਿਤੀ 23.01.2019 ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਯੂਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(8) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 23.01.2019 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ (ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ) ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਕਤ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(9) ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 21.05.2019 ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 06.08.1976 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ, ਅਰਥਾਤ ਹਰਿਆਣਾ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਮਾਲਕ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ, 1976 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੈਟਲ ਪੌਂਡ/ਗਊ-ਗਰੇਹ/ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਆਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਊਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ-4/1 ਰਾਹੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(10) ਯੂਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

(11) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੇ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਅਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਮੌਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1-3 ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੀ ਰੱਖਿਆ

ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ
(*Arjun Monga, Jb*)

ਆਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ।

(12) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ *ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ* ਬਨਾਮ *ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*¹; *ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ* ਬਨਾਮ *ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੇ 2010 ਦੇ WP (C) 6396 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ 30.08. .2013 ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਰਮਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* ਬਨਾਮ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ*²।

(13) ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚ ਨੇ *ਸੁਸ਼ਮਾ ਰਾਣੀ* ਬਨਾਮ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ*³ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ, ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਜੋ ਸੜਕ 'ਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਜਾਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। , ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 3) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 9% ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰੇ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਗਰ ਨਿਗਮ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਸਮੇਂ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਖਮੀ ਜਾਂ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖੁਦ ਕਰ ਸਕਣ। ”

(14) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3/ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ 'ਕਹਾਣੀ' ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ

1 2010 (7) RCR (ਸਿਵਲ) 2397

2 2015 (2) PLR 693

3 2016(2) ਆਰਸੀਆਰ (ਸਿਵਲ) 289

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਵਾਰਾ ਬਲਦ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਢੇ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

(15) ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਲਦ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਡੀਡੀਆਰ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ 16.10.2007 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਲਗਭਗ 25 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ 21.09.2007 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ DDR ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣਾ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ 2010 ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਲਾਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੰਸਕਰਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਕਰਣ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਹੈ।

(16) ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ/ਜਵਾਬਦਾਰ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਗਊਸ਼ਾਲਾਵਾਂ' ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਆਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(17) ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ/ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ/ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਗੰਜਾ ਦਾਅਵਾ। ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ, ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ, ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ।

(18) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੋਂ ਜਾਹਰ ਹੈ

ਦਾਖਲਾ ਰਿਕਾਰਡ (ਅਨੇਕਚਰ ਪੀ-2), ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇੰਨੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਤ 8:30 ਵਜੇ ਉੱਚ ਕੋਂਦਰ ਲਈ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਮਰ ਹਸਪਤਾਲ, ਪਟਿਆਲਾ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਟੈਂਸਿਵ ਕੇਅਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਸੰਬਰ, 2007 ਤੱਕ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਲਈ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, 21.09.2007 ਨੂੰ ਅਮਰ ਹਸਪਤਾਲ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਸਬਡਿਊਰਲ ਹੈਮੇਟੋਮਾਸ ਦੇ ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਨਾਲ RTFT ਕ੍ਰੈਨੀਓਟੋਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਦਰਜ ਡੀਡੀਆਰ ਨੰਬਰ 16 ਮਿਤੀ 16.10.2007 ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਨੁਸੂਚੀ P-3 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(19) ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ.ਡੀ.ਆਰ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਜ਼ਰ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਲਦ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ "ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ"।

(20) ਵੈਟਿਕੂਲੋਪੇਰੀਟੋਨੀਅਲ ਸ਼ੱਟ/ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ 07.12.12 ਤੋਂ ਸੀ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 46444 ਅਧੀਨ ਦਾਖਲ ਰਿਹਾ। 2007 ਤੋਂ 10.12.2007, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾਖਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਨੁਬੰਧ P-4 (ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਤੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸੈਂਟਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ ਸੀ-ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ 12.12.2007 ਤੋਂ 23.12.2007 ਤੱਕ ਓਪੀਡੀ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। 7118104. ਇਲਾਜ ਆਦਿ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਬੂਤ ਅਨੁਸੂਚੀ P-5 ਤੋਂ P-14 ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(21) ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸੈਂਟਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਇਲਾਜ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 29.01.2008 ਤੋਂ 01.02.2008 ਤੱਕ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਿਊਰੋ ਸਰਜਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣਾ ਪਿਆ।, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਅਨੇਕਚਰ P-15, ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੇਸ ਹਾਈਡ੍ਰੋਸੇਫਾਲਸ ਨਾਲ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਦਾ ਸੀ। ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਪੋਲੋ ਹਸਪਤਾਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਉਸਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ P-16 (ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ) ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(22) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉੱਪਰੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ

ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਸਫੋਸੀਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਈਕਿਊ ਦੇ ਨਾਲ 90% ਦੀ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ 21.08.2009 ਦੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-1)।

(23) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। 25.04.2006 ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ (ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ 2006 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਜ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ ਕਲਾਜ਼ 9 ਦਾ 2 ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

2) ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਪਸ਼ੂ ਭਲਾਈ ਸੰਸਥਾ (ਐਨੀਮਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ) ਵੱਲੋਂ ਗਲੀ/ਸੜਕਾਂ/ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਟਲ ਪੌਂਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਘੇਰਾ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੈਟਲ ਪਾਊਂਡ ਜਾਂ ਐਨਕਲੋਜ਼ਰ ਦੀ ਚੌਕ ਦੀ ਕੰਪ ਇੰਨੀ ਉਚਾਈ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਨਕਲੋਜ਼ਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਨਵਰ ਪਾਰ/ਛਾਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(24) ਕਲਾਜ਼ 9 ਦੀ ਸਬ-ਕਲਾਜ਼ 2 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ/ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ/ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। .

(25) ਮੇਰਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਮੇਤ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਅਵਾਰਾ ਸਾਨੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

(26) ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਵਾਰਾ ਸਾਨੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮੌਤ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਫਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(27) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ (21.09.2007) ਨੂੰ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 45 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਿਹਤ 2012 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ।

(28) ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤੰਬਰ, 2010 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੱਕ,

ਅਵਾਰਾ ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਕਾਰਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਅਮਰ ਹਸਪਤਾਲ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਬਿੱਲ ਮਿਤੀ 22.10.2007 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 23,000/- ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, 07.12.2007 ਤੱਕ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਦੁਆਰਾ 1,94,329/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਪੀਜੀਆਈਐਮਈਆਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਸੀਐਮਸੀ ਹਸਪਤਾਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਅਧੀਨ ਰਿਹਾ ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ 90% ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੁੱਖ ਝੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਖਰਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਂਡਿੰਗ ਦੌਰਾਨ 2012 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

(29) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਬੀਤੇ ਦਿਨ (21.09.2007) ਤੱਕ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ 2.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2005-06 (ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 2006-07) ਲਈ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ [ਅਨੈਕਸ਼ਨ ਪੀ-19] ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 29.04.1961 ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਲ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਟੈਕਸਯੋਗ ਆਮਦਨ 2,49,112/- ਰੁਪਏ ਸੀ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤੰਬਰ, 2012 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 51 ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ।

(30) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਿਧਾਂਤ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਆਮਦਨੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ, ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ, ਗੁਣਕ ਦੀ ਚੋਣ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ** ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ। **ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ** ਬਨਾਮ **ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.** ⁵ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ, ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ :-

(i) ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਕਾਲਮ (4) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਸੁਸਾਮਾ ਥਾਮਸ, ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਚਾਰਲੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ), ਜੋ 18 (15 ਦੇ ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ) ਦੇ ਆਪਰੇਟਿਵ ਗੁਣਕ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 20 ਅਤੇ 21 ਤੋਂ 25 ਸਾਲ), ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ, ਜੋ ਕਿ 26 ਤੋਂ 30 ਸਾਲਾਂ ਲਈ M-17, 31 ਤੋਂ 35 ਸਾਲਾਂ ਲਈ M-16, 36 ਤੋਂ 40 ਸਾਲਾਂ ਲਈ M-15, 41 ਤੋਂ 45 ਸਾਲਾਂ ਲਈ M-14, ਅਤੇ M-13 ਹੈ। 46 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ, ਫਿਰ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਦੋ ਯੂਨਿਟ ਘਟਾਏ, ਯਾਨੀ 51 ਤੋਂ 55 ਸਾਲਾਂ M-11, 56 ਤੋਂ 60 ਸਾਲਾਂ M-9, 61 ਤੋਂ 65 ਸਾਲਾਂ M-7 ਅਤੇ 66 ਲਈ M-5। 70 ਸਾਲ ਤੱਕ.

42009 (3) RCR (ਸਿਵਲ) 77 (SC)

52017 (4) RCR (ਸਿਵਲ) 1009 (SC)

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ: -

(ii) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ: -

xxxx....

(iii) ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਦਾ 50% ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਜੇਕਰ 30% ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਤੋਂ 60 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋੜ 15% ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਘੱਟ ਟੈਕਸ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(iv) ਜੇਕਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਆਮਦਨ ਦੇ 40% ਦਾ ਵਾਧਾ ਵਾਰੰਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। 25% ਦਾ ਜੋੜ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ 10% ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਤੋਂ 60 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਗਣਨਾ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਰੀਕਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਥਾਪਿਤ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਆਮਦਨ ਘਟਾਓ ਟੈਕਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ।

xxxx...

(vii) ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਆਧਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(viii) ਪਰਪੈਰਾਗਟ ਸਿਰਿਆਂ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਅੰਕੜੇ, ਅਰਥਾਤ, ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 15,000/- ਰੁਪਏ, 40,000/- ਅਤੇ ਰੁਪਏ 15,000/- ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 10% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(31) ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਕਮ

ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ।
ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

a) ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2005-06 ਦੀ ਆਮਦਨ	2,50,000/- ਰੁਪਏ
b) 2005-06 ਤੋਂ 2012 ਤੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਮਦਨ ਦਾ 30% ਜੋੜੇ	ਰੁ. 75,000/-
c) ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ	3,25,000/- ਸਲਾਨਾ ਭਾਵ 27,000/- ਪਤੀ ਮਹੀਨਾ
d) ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ 1/3 ਖਰਚੇ	ਰੁ. 9,000/- pm
e) ਪਤਨੀ, ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ	18,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਰੋ ਕਿ 2 16,000/- ਪਤੀ ਸਾਲ
f) 51 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਗਣਕ।	12
g) ਨਿਰਭਰਤਾ ਆਮਦਨ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾਨ।	2,16,000x12=25,92,000
h) ਅਮਰ ਹਸਪਤਾਲ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ 7.12.2007 ਤੱਕ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ 1,94,326/- ਰੁਪਏ ਸਮੇਤ ਇਲਾਜ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ।	3,00,000/- ਰੁਪਏ
i) ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾਨ	
j) ਅੰਤਿਮ-ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ	20,000/- ਰੁਪਏ
k) ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ	ਰੁ. 29,32,000/-

(32) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 01.09.2012 ਤੋਂ 6% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ 29,32,000/- (ਰੁਪਏ 29 ਲੱਖ ਅਤੇ 32 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕਰਨ। ਭੁਗਤਾਨ ਤੱਕ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:-

- (a) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਸ਼ਾ-ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪਤਨੀ: 50%
- (b) ਮੋਹਿਤ ਗਰਗ-ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ: 25%
- (c) ਅਕਸ਼ਿਕਾ-ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਧੀ: 25%

(33) ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(34) ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 23.01.2019 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਅਦਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਬਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਯੂ.ਟੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ (ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਉਪ ਕਾਨੂੰਨ, 2006 ਨਾਮਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਉਪ-ਕਾਨੂੰਨ ਮਿਤੀ 25.04.2006 ਦੀ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(35) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, 06.08.1976 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਹਰਿਆਣਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਮਾਲਿਕ ਅਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ, 1976 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਯੂਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ, ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। .

(36) ਵਿਦਵਾਨ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ (ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ) ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਉਚਿਤ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਉਪ-ਨਿਯਮ, 2006 ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਮਾਲਕ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ, 1976 ਕ੍ਰਮਵਾਰ।

i) ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ' ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਹਾਈਵੇਅ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਇਸ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ii) ਜੇਕਰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਨਵਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਮਾਲਕ ਦਾ ਪਤਾ ਲਭੇਗਾ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਐਨੀਮਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਗਲੀ/ਸੜਕਾਂ/ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗਲੀ/ਸੜਕਾਂ/ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(Arun Monga, J.)

ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਉਕਤ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੈਟਲ ਪੌਂਡ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ।

iv) ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ ਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਸੀਮਾ ਦੇ ਹਰ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੈਟਲ ਪਾਉਂਡ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਐਨਕਲੋਜ਼ਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕੈਟਲ ਪਾਉਂਡ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਐਨਕਲੋਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਉਚਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਐਨਕਲੋਜ਼ਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਨਵਰ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਰ / ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਲਈ।

v) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਯੂਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ/ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ/ਮਿਅਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਮਿਉਨਿਸੀਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ/ਕੌਂਸਲ/ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ/ਯੂਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮਿਉਂਸਪਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੈਟਲ ਪਾਉਂਡ/ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰੇਗਾ।

vi) ਕਿਸੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਛੂਤ ਜਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਬਿਮਾਰੀ (ਜਿਵੇਂ ਰੋਬੀਜ਼) ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜਾਨਵਰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ 14 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(37) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਯੂਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਂ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਯੂਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ/ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਨੂੰਨ/ਨਿਯਮਾਂ/ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ/ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਯੂਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ।

(38) ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(39) ਵਿਭਾਜਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ,

ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ ਘੜਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਿਵਾਰਕ

ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਾਅ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਮਲੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਦਹੀਆ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ